

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

21 листопада 2019 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

21 листопада 2019 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

Проблеми лінгвістичної семантики: IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (21 листопада 2019 року).

П 78 Збірник матеріалів. – Рівне : РДГУ, 2019. – 235 с.

The Problems of Linguistic Semantics : The 4th International Scientific and Practical Internet Conference (November 21, 2019). The Collection of Conference Proceedings. – Rivne : RSUH, 2019. – 235 p.

У збірнику матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Проблеми лінгвістичної семантики” розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings “The Problems of Linguistic Semantics” focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 9 від 31.10.2019 р.)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

ЖУЙКОВА М.В.	СЛОВНИКОВА ДЕФІНІЦІЯ ЯК ВІДБИТТЯ МЕНТАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ	8
MANAKIN V.	HUMAN VALUES ACROSS LANGUAGES AND CULTURES	11
БОРИСОВА Н.В.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>ЧАРИ</i>	14
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДОСВІД ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКИХ ФАХІВЦІВ ЩОДО ДОСЛІДЖЕНЬ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ГРАФІЧНИХ ПЕРСОНАЖІВ ЯК ОБ’ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	17
ШЕВЧУК А.В.	НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ	22
КІНАЩУК А.В.	КАТЕГОРІЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ МОВОЗНАВСТВА	25
YODLOVSKA A.	THE HEARING DOMAIN IN THE STRUCTURE OF VOCABULARY DEFINITIONS	29
МАКОГІН С.І.	СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ У ПАРАЛЕЛЬНОМУ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ КОРПУСІ ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ	32

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

ЛЕМІШ Н.С., ЗЕРНЕЦЬКА А.А.	ФРЕЙМОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ СИНТАКСИЧНИХ КОНЦЕПТІВ НА ОСНОВІ КОРПУСНОГО ПІДХОДУ	35
ШЕВЧУК Т.Б.	КОНЦЕПТ <i>СУМ</i> У ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	38
БАЗАЛІЙ І.В.	ОБРАЗНО-АСОЦІАТИВНИЙ ШАР КОНЦЕПТУ <i>ЩАСТЯ</i> У РОМАНТИЧНІЙ КОМЕДІЇ “DESTINATION WEDDING”	42
ВОРОНІНА- ПРИГОДІЙ Д.А.	КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД У ТЕРМІНОЗНАВСТВІ	45
КОВАЛЬ Ю.Ю.	МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ЄВРОПА</i> У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	48
МУШИНСЬКА А.В.	КОНЦЕПТ <i>ДОЛЯ</i> ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	50

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

ДЕМЕНЧУК О.	SEMANTIC DERIVATION OF VERBS OF LIGHT EMISSION	54
МІЗІН К.І.	АКТУАЛЬНІ СМИСЛИ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ <i>ГОРДІСТЬ</i> НА ТЛІ СЕКУЛЯРИЗАЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУР	57
ТОЛЧЕСВА Т.С.	ЛІНГВІСТИЧНІ УНІВЕРСАЛІЇ У ТИПОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	59
КОРОСТЕНСКИ Й.	ПРОЦЕСЫ КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИИ И РОЛЬ АНТРОПОЦЕНТРИЗМА (НА МАТЕРИАЛЕ ЧЕШСКО-РУССКИХ СОПОСТАВЛЕНИЙ)	61
АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЧНА МОДЕЛЬ “ЧАСТИНА – ЦІЛЕ” В НОМІНАЦІЯХ ПОСУДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
KNARLAY O.	ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАХУВРИХІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	68
BAUZER A.	THE EPIDIGMATIC SEMANTIC DIMENSION: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	72
ЮРЧЕНКО Н.С.	СПІВВІДНОШЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ПОНЯТТЯ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА	75
БОБЕШКО М.О.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>KNOW / ЗНАТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	78
БУТКЕВИЧ Д.С.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЙ <i>GLAUBEN / ВІРИТИ</i>)	79
ВОРОНКЕВИЧ Ю.Ю.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>ВВАЖАТИ / CONSIDER</i> В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	81
ЛЕХ С.З.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>SUPPOSER / ПРИПУСКАТИ</i> В ФРАНЦУЗЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	84
ПАЮК В.Л.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>UNDERSTAND / РОЗУМІТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	86
ХОРОША О.М.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>IMAGINE / УЯВЛЯТИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	87
ЯСІНСЬКА Т.А.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПРЕДИКАТІВ <i>FÜHLEN / ВІДЧУВАТИ</i> В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	89

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ВОКАЛЬЧУК Г.М., ВОКАЛЬЧУК Є.Л.	НЕОЛОГІЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ПЕТРА ВЕЛЕСИКА	92
БІСОВЕЦЬКА Л.А.	СЕМАНТИКА СУБСТАНТИВНИХ ПРЕФІКСІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	95
КОСТОЛОВИЧ Т.В.	ФОРМУВАННЯ АКЦЕНТУАЦІЙНИХ НОРМ У НАВЧАННІ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	99
ЧЕБЕРЯК А.М.	СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНА СУТНІСТЬ ПАРЦЕЛЯЦІЇ ЯК ЯВИЩА ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ	101
КУШНІРЧУК О.О.	MODALE BEDEUTUNGEN VON “LASSEN” IN DER DEUTSCHEN GEGENWARTSSPRACHE	104
МАЛАНЮК М.С.	ТОПОНІМИ КАНАДИ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ	108
ЛИТВИН К.І.	ШЕВЧЕНКОВИЙ НОВОТВІР <i>СНІГОКВІТ</i>: ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ ІЗ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ПОГЛЯДУ	110
АЛАДЬКО О.Д.	МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ НОМІНАЦІЇ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	113
ГАВРИЛЮК О.Є.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТЕАТРАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	117
ДАНИЛЬЧУК А.А.	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО- МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ “ІМЕННИК”	119
IVANTSOVA M.O.	DIFFUSED ENGLISH ADVERBS OF TIME	122

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

СІРАНЧУК Н.М.	МОДЕЛІ ПОРОДЖЕННЯ МОВЛЕННЕВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ ТА ЇХНІЙ ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТ	126
ГОЛОВЧАК Н.І.	PEJORATIVE BEDEUTUNG DER EIGENNAMEN	129
ZAVOLOTNA T.	NOMINATIVE PROCESS OF FASHIONSPEAK	133
ІВАНЧЕНКО М.Ю.	НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА МЕТАФОРИЧНОЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ <i>ЗРАДИ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	136
ОРЕЛ І.І.	ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ФОЛЬКЛОРНИМ КОМПОНЕНТОМ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЖАНРУ	138
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПРАГМАТИКИ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	142

*IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ”*

ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С.	ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ КУЛІНАРОНІМІВ В НАРОДНІЙ МОВІ XIX СТ.	146
KHRUSTYCH N.	LEXICAL ANALYSIS OF IDIOLECTS OF FEMALE POLITICIANS	148
ГУБИЧ П.В.	СЕМАНТИЧНЕ СЛОВОТВОРЕННЯ ПОЖЕЖНИХ ТЕРМІНІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ	152
ТУПАЛЬСЬКА Г.О.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ІДЕЇ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРИРОДИ, СТИЛЬОВОЇ СПЕЦИФІКИ ПЕРИФРАЗ	154
КОГАЄВСЬКА Ю.Р.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА СТАРШОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ	157
БУЦЬ М.П.	СТРУКТУРНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛІЙСЬКИХ АРХІТЕКТУРНИХ ТЕРМІНІВ	159
МАТВІЄВА С.Ю.	ПЕРЕДУМОВИ УТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЙ	162
МОГЛЕВСЬКА М.А.	ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ ПІДЛІТКІВ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖ. СЕЛІНДЖЕРА “ЛОВЕЦЬ У ЖИТТІ”)	164
СТЕПАНИШИН Р.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	167
ХУДЗІК С.М.	ПОХОДЖЕННЯ ТА СЕМАНТИКА ЛЕКСИКИ ФІТОНІМІВ	170
ЧУЧВИЧ О.В.	ЯВИЩЕ ПОЛІСЕМІЇ В АСТРОНОМІЧНІЙ ТА ПРАВООХОРОННІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	172

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

БАБЕЛЮК О.А.	РИЗОМА ЯК НЕЛІНІЙНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОГО ТЕКСТУ	176
КУЧМА Т.В.	СЕМАНТИКА “БЕЗЗМІСТОВНИХ” ТЕКСТІВ	178
ЛЕВКОВЕЦЬ Н.П.	СЕМАНТИКА ТЕКСТУ	181
ГОРОХОВЦЕВА Є.В.	ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ “ДИСКУРС” ТА “ТЕКСТ”	184
АРТЕМОВА Ю.І.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ПАРАДИГМИ КОНЦЕПТУ <i>ВЕСІЛЛЯ</i> В РОМАНІ У. САМЧУКА “МАРІЯ”	186
ОБІДЕНКО А.В.	СЕМАНТИКА ЕВФЕМІЗМІВ У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	190
ТКАЧУК Т.В.	ФУНКЦІЇ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ОПОВІДАННІ АРТУРА КОНАНА ДОЙЛЯ “ПІСТРЯВА СТРІЧКА”	192

НИКОНЮК А.С.	ЕПІТЕТИ В РОМАНІ О. УАЙЛЬДА “ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ”	195
SAGANOVSKA D.A.	GENRE AND STYLISTIC FEATURES OF V.WOOLFS NOVEL “TO THE LIGHTHOUSE”	197
ТРИГУБЕНКО Л.В.	ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ КАЗКИ-ФЕНТЕЗІ	200
СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД		
СЛАВОВА Л.Л.	ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО СПЕЦИФІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ПЕРЕКЛАДІ	203
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ІМПЛІЦИТНИЙ КОНТЕКСТ І АДЕКВАТНИЙ ПЕРЕКЛАД	205
ПОПКО І.А.	ОСОБЛИВОСТІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ МОВНОЇ ГРИ	207
ОЛІЙНИК І.З.	ЛЕКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ГЕНРІХА БЕЛЛЯ “ОЧИМА КЛОУНА”	210
ГРАБОВИЧ М.Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИНТАКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНИХ ТВОРІВ	211
БОБЕШКО М.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ ЕПІСТОЛЯРНОГО ЖАНРУ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ НІКОЛАСА СПАРКСА)	213
ЖИГАДЛО К.І.	ДО ПИТАННЯ ВІДТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ТЕКСТУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	215
БОЯРСЬКА А.Г.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ РОЗМІНУВАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	217
ГОЛОВОРОДА Т.П.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПІСЕНЬ НА УКРАЇНСЬКУ ТА ПОЛЬСЬКУ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ АВТОРСЬКОЇ КАРТОТЕКИ ТЕКСТОВИХ ФРАГМЕНТІВ ПІСЕНЬ РЕПКОР ГУРТУ HOLLYWOOD UNDEAD)	220
МАКАРОВА О.С.	МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕСПРОМОЖНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	223
ПОЛІЩУК Р.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	226
ПУНДИК Т.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ	229
ХАВИК А.П.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПІСЕНЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПІСЕНЬ ЖАНРУ ПОП)	232

3. Делез, Ж. (1995). *Логика смысла*. Москва: Академия.
4. Делез, Ж., Гваттари, Ф. *Капитализм и шизофрения: Анти-Эдип*. Retrieved from: www.philosophy.ru
5. Денисова, Т. (1995). Феномен постмодернізму: контури й орієнтири. *Слово і час*, 2, 18-27.
6. Гром'як, Р., Ковалів, Ю. та ін. (1997). *Літературознавчий словник-довідник*. Київ: ВЦ “Академія”.

УДК 811.111'42

Кучма Т.В., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

СЕМАНТИКА “БЕЗЗМІСТОВНИХ” ТЕКСТІВ

Мовна гра, за О. П. Сквородниковим (Сквородников, 2010, с. 54), – творче, нестандартне (неканонічне) використання будь-яких мовних одиниць та / або категорій для створення влучних висловлювань, в тому числі – комічного характеру, яке характеризується відхиленням від мовної / мовленнєвої, в тому числі, стилістичної, логічної норми». В той же час, мовна гра є естетично мотивованою та використовується свідомо в межах ідіостиля автора.

Універсальним механізмом побудови мовної гри є порушення мовної норми з боку одного з комунікантів та прагнення комунікантів з іншого боку відновити або хоча б наблизитися до стану симетричності та стабільності мовленнєвого акту, що має певні відхилення, які виникли за рахунок зсуву статичного положення мовної системи в процесі отримання нової інформації (Пешкова, 2016, с. 78).

Одним із проявів мовної гри є заум (зарозуміла мова) – специфічний різновид індивідуальної словотворчості, що вбирає в себе слова і словотворчі звороти, які характеризуються ослабленістю або й повною відсутністю предметних значень, буквально – мова, що лежить за межами раціонального розуміння (узвичаєних її норм), безпредметна мова. Механізм зарозумілої мови дозволяє автору наділяти значенням відсутні в мові звукові комплекси і словесні комбінації, а читачеві – це (або якесь інше) значення з них виділяти. Однак досягнути чіткого формулювання смислів, закладених у вирази зарозумілої мови дуже важко, а часто і зовсім неможливо, і тому (на думку багатьох авторів, які зверталися до цього прийому) у сприйнятті зарозумілого тексту емоційно-інтуїтивне начало домінує над

раціональним. Тому зарозуміла мова визначається американським філологом Джеральдом Янечком як мова з невизначеними значеннями.

Дж. Янечек (Янечек, 1993, с. 22) виділяє 4 види зарозумілої мови в залежності від рівня мовної структури, на якому відбувається відмова від мовної норми:

– фонетична: поєднання букв не складаються в пізнавані морфеми;

– морфологічна: чинні в мові морфеми (корені і афікси) поєднуються таким чином, що значення отриманого слова залишається в значній мірі невизначеним;

– синтаксична: при вживанні нормальних, “словникових” слів в граматично правильних формах вони не складаються в граматично нормальну пропозиція, характер відносин між словами залишається в тій чи іншій мірі невизначеним;

– супрасинтаксична: при формальній, граматичній правильності конструкцій, складених зі звичайних слів, високий ступінь невизначеності виникає на рівні референції – простіше кажучи, залишається принципово неясним, про що йде мова.

Розглянемо випадки, коли фраза складається із штучно створених, тобто не існуючих у певній мові слів: у ній представлені лише граматичні відношення (тобто зберігається синтаксис і морфологія), при тому що слова як такі позбавлені будь-якого (лексичного) значення. Будучи граматично правильними, ці фрази є семантично аномальними. Такі фрази були запропоновані логіками і лінгвістами. Так, Р. Карнап придумав фразу *Piroten karulieren elatisch* (в англійській версії *Pirots karulize elastically*), Ч. Фрис – фразу *The vary koobs dasaked the citar molently*, Л. В. Щерба – *Глокая куздра штеко будланула бокра и курдячит бокрѣнка*. Л. В. Щербі і Ч. Фрису ці фрази служили перш за все для демонстрації можливостей формального граматичного аналізу, що ніяк не залежить від розуміння (Успенский, 2007, с.182). Найбільш відомою є перша (вона ж й остання) строфа балади “Jabberwocky” з повісті-казки “Аліса у Задзеркаллі” Льюїса Керрола: *’Twas brillig, and the slithy toves / Did gyre and gimble in the wabe; / All mimsy were the borogoves, / And the mome raths outgrabe.*

Існує декілька перекладів українською мовою цього вірша: “Курзу-Верзу” переклад Миколи Лукаша (1975 р.), “Бурмоковт” Тетяни Тарабукіної (2008 р.), “Жербельковт” Сергія Ковальчука (2010 р.), “Тварюкан” Миколи Фернандеса-Червяка (2013 р.). У 2005 році у журналі “Всесвіт” були опубліковані переклади випускниць

перекладацького відділення Києво-Могилянської академії: “Бормоглуп” Марії Коливай (2004 р.), “Бурмозвій” Інни Коваль (2004 р.), “Жабохряк” Галини Висоцької (2005 р.).

Усі перекладачі намагалися створити тексти, які були б найбільш схожим до англійської версії. Розглянемо переклад Тетяни Тарабукіної: *Варчилось... Хлив'язкі тхурки / Викрули, свербчись навкрузі, / Жасумновілі худоки / Гривіли зехряки в чузі* (Аліса в Зазеркальє).

При уважному прочитанні цей текст виявляється не таким беззмістовним, яким він може видатися на перший погляд: можливим є зрозуміти, хоча б приблизно, про що тут йдеться. У носія англійської мови перша строфа може викликати певні асоціації. Зокрема слово *brillig* асоціюється з *brilliant* ‘яскравий’, і тоді перше речення може розумітися як ‘було яскраво’ чи ‘світало’; або це слово може асоціюватися з *to broil* ‘смажити(ся) на вогні, на сонці’, і в такому випадку це речення означає ‘було жарко’. Обидва значення не супречать одне одному і зливаються в один образ.

Слово *slithy* асоціюється перш за все з дієсловом *to slither* ‘зісковзувати’ і прикметником *slithery* ‘слизький’.

Автором вірша у тексті повісті-казки “Аліса у Задзеркаллі” є Шалам-Балам (Humpty Dumpty). Перекладачка подає такі тлумачення першої строфи від імені Шалама-Балама: “варчилось” – це о четвертій годині, коли вже час варити вечерю; “хлив'язкі” – це хлипки та в'язкі. “Хлипки” означає те ж саме, що і “кволі”; “тхурки” – щось схоже на тхорів, схоже на ящірок, схоже на штопорів»; “викрули” – вихрити та кружляти викрутами; “свербчись” – так, як свердлять та буравлять діри; “навкруга” – “трава під сонячним годинником”, “зветься навкруга, тому що йде далеко направо... далеко наліво...та далеко назад; “жасумновілі” – жалюгідні та сумні; “худоки” – худі занедбані птахи, пера яких стирчать у всі боки так, що вони інколи схожі на живі швабри; “гривіли” – це щось між грюкати, ревти та гриміти, та, може, ще й чхати; “зехряки” – “це такі зелені свині”; “в чузі” – думаю, це скорочене від “в чужині” – розумієш, вони загубили свій шлях (Аліса в Зазеркальє).

Перша (вона ж й остання) строфа вірша представлена як імітація обрамлення англосаксонської балади. Пояснення Шалама-Балама нарочито комічні і сприймаються як пародія на фонетичні асоціації. Художній ефект подібного тексту значною мірою і полягає у зіткненні знайомого і незрозумілого. Але хоча слова є невідомими читачу, загальний контекст, в межах якого може бути осмислена фраза, є зрозумілим.

Список використаних джерел:

1. Алиса в Зазеркалье. Бармаглот. Відновлено з: <http://www.kursivom.ru/алиса-в-зазеркалье-1-7-бармаглот-jabberwocky-перев/>
2. Пешкова, О.Г. (2016). *Мовна гра та умови її реалізації в науковому дискурсі*. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія, 84, 77-83.
3. Сковородников, А.П. (2010). *Об определении понятия “языковая игра”. Игра как прием текстопорождения*. Красноярск: Сибир. федерал. ун-т, 50-62.
4. Успенский, Б.А. (2007). *Язык и коммуникативное пространство*. Москва: РГГУ.
5. Янечек, Дж. (1993). Современная заумь. *Кредо*. Тамбов, 3-4 (Поэтика русского авангарда), 22-24.

УДК 81'42

Левковець Н.П., старш. викладач
Національний транспортний університет (Київ, Україна)

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ

Дослідження семантики тексту передбачає аналіз усіх його складових (від слова до надфразної єдності), а також його змістового співвідношення з твором, який ним репрезентується.

Аналіз тексту – надзвичайно складна, але цікава робота, і підходити до неї варто з усіх можливих боків: розглядаючи текст спочатку як одне ціле, а далі – на рівні абзаців, речень і навіть слів, звернувши увагу окремо на його зміст, структуру, стиль, грамотність написання та оформлення, значення та вплив на аудиторію, символізм, інформаційність тощо (Енциклопедія українознавства, 1955-2003). Проаналізувати текст, отже дати йому певну характеристику, та ще розглянути в кількох різних аспектах.

Семантика мови (давніше семасіологія) – розділ мовознавства, пов'язаний з лексикологією; вивчає значення слів і їх складових частин, словосполук і фразеологізмів. Термін походить від грец. (семантікос), “значимий”, утвореного з (семаіно) – “значити, вказувати” та також від (сема) – “знак”, “позначка”, “символ” (Новиков, 1983).

Походить від семантики пов'язаної з визначенням символізму знаків (символи, зображення, ієрогліфи, клинописні знаки, кодові знаки та символні зображення в астрономії, правилах дорожнього руху, значки в інтернеті).

Саме слово “аспект”, згідно з визначенням в енциклопедії, означає точку зору, з якої сприймається чи оцінюється те або те явище, предмет,

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ**

Збірник матеріалів
IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
21 листопада 2019 року, м. Рівне

**THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS**

The Collection of Conference Proceedings
The 4th International Scientific and Practical Internet Conference
November 21, 2019, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.

Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 120.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+",
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазеши, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27